

**NOTA REIKWIJDTE EN
DETAILNIVEAU**

**PLAN MILIEUEFFECTRAPPORTAGE
WATERBEHEERPLAN 2010-2015**

Waterschap
Rivierenland

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel nota	1
1.3	Leeswijzer	1
2	MILIEUEFFECTEN WATERBEHEERPLAN	2
2.1	Doel PlanMER	2
2.2	Reikwijdte	2
3	REFERENTIE EN TOETSING	3
3.1	Referentie	3
3.2	Toetsing	3
4	DETAILNIVEAU	4
5	TOETSING ALTERNATIEVEN	5
5.1	Varianten	5
5.2	Beoordelingscriteria	5
6	PROCES	6
6.1	Aanpak	6
6.2	Planning	7
7	AFSTEMMING	7
7.1	Relatie met andere plannen	7
7.2	Parallele procedures	7
	BIJLAGE 1. OVERZICHT NATURA 2000 GEBIEDEN	8

1 INLEIDING

1.1 AANLEIDING

Het beleid van Waterschap Rivierenland wordt vastgelegd in een Waterbeheerplan. Iedere zes jaar maakt het waterschap een nieuw waterbeheerplan. Sinds september 2006 is wettelijk verplicht dat het waterschap de milieugevolgen van de maatregelen uit het Waterbeheerplan inzichtelijk maakt. Dit gebeurt in een PlanMER (Plan-milieueffectrapportage) zie figuur 1-1. De PlanMER is verplicht omdat het waterbeheerplan mogelijk kaderstellend is voor MER (beoordelings)plichtige activiteiten en/of omdat er activiteiten in staan waarvoor passende beoordelingen nodig zijn ten aanzien van Natura 2000*¹. Een onderdeel van de PlanMER procedure is het raadplegen van de betrokken bestuursorganen over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport (PlanMER). De reikwijdte en detailniveau zijn beschreven in deze nota.

Figuur 1-1 Inhoud PlanMER

De inhoudelijke vereisten van het PlanMER, vastgelegd in de Wet milieubeheer, zijn:

- Inhoud en doelstellingen van het plan en de mogelijke relatie met andere plannen;
- Bestaande toestand van het milieu en de te verwachten ontwikkelingen als het plan niet zou worden uitgevoerd;
- Relevante beleidsdoelstellingen en de wijze waarop hiermee in het plan rekening is gehouden;
- Beschrijving van de mogelijk belangrijke nadelige milieugevolgen van zowel het plan als van redelijke alternatieven voor het plan, inclusief een motivering van de wijze waarop deze gevolgen bepaald zijn;
- Beschrijving van mogelijke gevolgen van het plan op gebieden die zijn aangewezen in het kader van Natura 2000;
- Een beschrijving van maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden genomen om mogelijke belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu te voorkomen, dan wel te beperken of ongedaan te maken;
- Een overzicht van de leemten als het gevolg van het ontbreken van kennis of informatie.
- De voorgenomen monitoringsmaatregelen;
- Een voor een algemeen publiek op begrijpelijke wijze geformuleerde samenvatting.

1.2 DOEL NOTA

Deze nota Reikwijdte en Detailniveau (R&D) beschrijft de keuze voor de onderwerpen die in de PlanMER zullen worden getoetst en geeft aan tot welk detailniveau de effecten van de maatregelen uit het waterbeheerplan zullen worden beschreven. Deze nota wordt vastgesteld in het dagelijks bestuur van het waterschap waarmee de kaders en randvoorwaarden voor de PlanMER duidelijk zijn. Tevens worden de betrokken bestuursorganen die te maken kunnen krijgen met de uitvoering van het waterbeheerplan hierover geïnformeerd.

1.3 LEESWIJZER

In deze nota R & D kunt u lezen welke onderwerpen in het Waterbeheerplan aan de orde komen en wat de consequenties zijn voor het waterbeheerplan. In hoofdstuk 2 gaan we in op het doel en de reikwijdte van de PlanMER. In hoofdstuk 3 beschrijven we hoe de toetsing van de maatregelen zal gaan. In hoofdstuk 4 gaan we nader in op het detailniveau van de effectbeschrijvingen. In hoofdstuk 5 staat beschreven hoe we omgaan met de alternatieven en in hoofdstuk 6 hoe het proces rondom de

¹ Natura 2000* = Sinds juni 2006 is de Vogel- en Habitatrichtlijn vervangen door de naam Natura 2000. Natura 2000 omvat alle gebieden die zijn beschermd op grond van de Vogelrichtlijn (1979) en de Habitatrichtlijn (1992). Deze richtlijnen zijn in Nederland geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998.

PlanMER en het waterbeheerplan eruit ziet. En in hoofdstuk 7 sluiten we af met de afstemming tussen de PlanMER, het waterbeheerplan en andere plannen en procedures.

2 MILIEUEFFECTEN WATERBEHEERPLAN

2.1 DOEL PLANMER

Het PlanMER bevat een globale beschrijving van de gevolgen voor de omgeving van het waterbeheerplan en geeft inzicht in de rol die de effecten op de omgeving hebben gespeeld in de planvorming. Het rapport geeft een overzicht van (potentiële) effecten voor de omgeving maar geeft bovendien een integrale beoordeling van de wijze waarop het waterbeheerplan de omgevingskwaliteit beïnvloedt. De PlanMER heeft een tweeledig doel:

- inzicht geven in de gemaakte afwegingen die relevantie hebben voor de omgeving;
- beoordelen van de wijze waarop milieuoverwegingen zijn betrokken in de planvorming;

2.2 REIKWIJDTE

De reikwijdte van de PlanMER geeft aan van welke delen van het waterbeheerplan de milieueffecten worden beoordeeld. De PlanMER richt zich **primair** op de planmerplichtige activiteiten. Dit zijn immers de activiteiten waarvan wordt verondersteld dat ze mogelijk belangrijke nadelige milieugevolgen kunnen veroorzaken of effect hebben op Natura-2000 gebieden. In de handreiking PlanMER van het ministerie van VROM staat een overzicht van planmerplichtige activiteiten. Voor het waterbeheerplan 2010-2015 zijn de watersysteemmaatregelen in het landelijk gebied planmerplichtig, omdat:

- deze maatregelen voor een beperkt deel getroffen worden **in** Natura2000-gebieden;
- deze maatregelen **van invloed zijn op** Natura-2000 gebieden. Ongeveer de helft van de Natura2000-gebieden staan nl. in open verbinding met het regionale watersysteem in het landelijk gebied.

Om de milieueffecten te kunnen beoordelen van het totale waterbeheerplan is het nodig het waterbeheerplan als geheel te beschouwen. Daarom zullen **secundair** ook de overige onderwerpen uit het WBP (waterkering, waterketen en maatregelen in het stedelijk gebied) worden beoordeeld. Deze zijn op zichzelf niet planmerplichtig en worden dus niet afzonderlijke beoordeeld, maar in onderlinge samenhang. Het gaat daarbij met name om de relatie tussen de verschillende activiteiten en de mogelijke cumulatie van de milieugevolgen. In onderstaand kader is nader uitgelegd waarom de overige onderwerpen niet planmerplichtig zijn.

Waarom zijn de onderdelen waterkeringen, waterketen en stedelijk water niet planmer-plichtig *Waterkeringen*

Het waterbeheerplan beschrijft het beleid voor het beheer van de waterkeringen en welke maatregelen nodig zijn om dit beleid tot uitvoer te brengen. Dit kunnen onder andere MER-plichtige activiteiten zijn, bijvoorbeeld wanneer het gaat om dijkaanpassingen aan een rivierdijk van 5 km of meer. Daarnaast kan voor enkele maatregelen aan de primaire en regionale waterkeringen (mogelijk) een passende beoordeling nodig zijn, omdat zij in of nabij Natura2000-gebieden zijn gelegen. Maatregelen die getroffen moeten worden kunnen het gevolg zijn van de planologische kernbeslissing Ruimte voor de Rivier, een negatief resultaat van de toetsing, of van plannen van derden.

Voor de maatregelen die volgen uit de PKB Ruimte voor de Rivier geldt dat het waterbeheerplan geen verdere uitwerking bevat van de projecten. Ook worden de kaders van de PKB niet nader uitgewerkt of gespecificeerd in het waterbeheerplan. Voor de PKB Ruimte voor de Rivier is reeds een planMER opgesteld. Voor dit onderdeel van het waterbeheerplan hoeft daarom geen planMER opgesteld te worden.

De primaire waterkeringen die een onvoldoende oordeel krijgen tijdens de vijfjaarlijkse toetsing worden opgenomen op het Hoogwaterbeschermingsprogramma. De toetsing en de uitvoer van de bijbehorende dijkverbeteringen is in de Wet op de waterkering vastgelegd, hiervoor worden in het waterbeheerplan geen nieuwe of verder uitgewerkte kaders gegeven.

Voor de regionale waterkeringen vormen de provinciale verordeningen het kader voor normering en toetsing. Ook deze provinciale kaders worden in het waterbeheerplan niet nader uitgewerkt of gespecificeerd. Het waterschap heeft verder als doelstelling geformuleerd dat zij regionale keringen die niet door de provincie worden aangewezen en genormeerd, gedurende de planperiode zelf wil normeren en op onderdelen wil toetsen. In het waterbeheerplan worden geen normen vastgelegd, en dit onderdeel is daarom ook niet planMER-plichtig. Daarom zal dit onderdeel, net als de onderdelen stedelijk waterbeheer en waterketen, alleen secundair worden getoetst.

Tot slot kunnen plannen van derden reden zijn voor dijk aanpassingen die mogelijk MER (beoordelings)plichtig zijn of waarvoor een passende beoordeling nodig is ten aanzien van Natura 2000. Dergelijke plannen zijn/ worden niet in het waterbeheerplan opgenomen, omdat deze op dit moment nog niet bekend zijn

Waterketen

De nieuwbouw of verbouw van rwzi's groter dan 50.000 i.e. (inwoner equivalent) is MERplichtig en dus ook Planmerplichtig. In het WBP worden geen nieuwbouw of verbouw van rwzi's > 50.000 i.e. voorzien.

Stedelijk water

Water in stedelijk gebied heeft in het beheersgebied van het waterschap geen invloed op Natura2000-gebieden. De maatregelen die in stedelijke wateren worden voorzien hebben dan ook geen effect op de Natura2000-gebieden. Geen van de voorziene maatregelen in het stedelijk gebied betreft MERplichtige activiteiten

3 REFERENTIE EN TOETSING

3.1 REFERENTIE

Om maatregelen te kunnen toetsen moet er een uitgangssituatie worden vastgesteld, de referentie. Het waterschap kiest er voor om de stand van zaken van eind 2009 als referentie aan te houden. Deze laat zich relatief makkelijk en eenduidig definiëren.

3.2 TOETSING

De effecten zullen getoetst worden aan de stand van zaken van dat moment (eind 2009).

Bij de toetsing staat de volgende vraag centraal:

- wat zijn de effecten op andere functies/waarden van de maatregeltypes die tot en met 2015 worden uitgevoerd

In hoofdstuk 5 wordt dit verder uitgewerkt.

4 DETAILNIVEAU

Het detailniveau van de PlanMER sluit aan op het detailniveau van het waterbeheerplan. Waterbeheerplannen zijn plannen op tactisch en operationeel niveau, waarin op een relatief hoog abstractieniveau wordt uitgewerkt welke type maatregelen in de planperiode worden genomen om de Europese, landelijke, provinciale en regionale doelen te behalen. De plannen/maatregelen zijn niet altijd voldoende concreet en niet specifiek ruimtelijk bepaald. Daarom kunnen we moeilijk uitspraken doen over concrete milieueffecten.

Het waterbeheerplan is onder te verdelen in drie hoofdonderwerpen:

- Waterkering
- Watersysteem
- Waterketen

Zoals in paragraaf 2.2 is beschreven gaat het PlanMER primair over de landelijke maatregelen die in het deel Watersysteem staan beschreven. Die maatregelen zijn beschreven in maatregelpakketten die weer onderverdeeld zijn in type maatregelen. In het waterbeheerplan zijn die terug te vinden onder de themahoofdstukken.

In de PlanMER zal per maatregeltype de effecten in beeld worden gebracht. De type maatregelen die in het waterbeheerplan in het deel watersysteem worden genoemd zijn uitgewerkt in onderstaande tabel.

Tabel 4-1 Thema's en maatregelen

Thema	Maatregelpakket	Maatregeltype
Waterkwantiteit	Maatregelen wateroverlast en watertekort	<ul style="list-style-type: none"> • Verbreden watergangen incl. natuurvriendelijke oevers • Hydraulische maatregelen • Renoveren en automatiseren stuwen en gemalen • Uitvoeren watertoets • Baggeren (Meerjarenbaggerprogramma) • Schouw en diepteschouw
Waterkwaliteit	Maatregelen ter bevordering van de waterkwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> • Aanleg natuurvriendelijke oevers • Natuurvriendelijk onderhoud • Minimaliseren chemische onkruidbestrijding op verharding • Inrichten vuilwaterinnamepunten • Visbeleid incl. aanleg vispassages • Baggeren klasse 3-4 specie • Baggeren waterkwaliteitsknelpunten/verdiepen • Onderzoek naar ecologisch peilbeheer • Verbeteren effluentkwaliteit
Grondwater	Maatregelen in het kader van grondwater en peilbeheer	<ul style="list-style-type: none"> • Actualisatie peilbesluiten incl. GGOR • Uitvoeren watertoets • Beperken laagwaardig gebruik grondwater

5 TOETSING ALTERNATIEVEN

5.1 VARIANTEN

Volgens de Wet Milieubeheer moet in het PlanMER onder andere worden aangegeven welke alternatieven in beschouwing zijn genomen om te komen tot het uiteindelijke maatregelpakket. De PlanMER vormt de objectieve en kritische toetsing van de in de plannen gemaakte keuzes door het beschrijven van de (omgevings)effecten ten opzichte van de referentie (zie 4). De PlanMER bevat daarom ook een vergelijking tussen alternatieven die in het proces aan de orde zijn geweest voor de relevante planonderdelen. In de PlanMER worden 2 alternatieven besproken. Aan de hand van de toetsingscriteria zullen de alternatieven worden beoordeeld. In de PlanMER wordt beargumenteerd waarom we kiezen voor de voorkeursvariant, de maatregelen uit het waterbeheerplan.

VARIANT 1: Voorkeursvariant: De voorgenoemen maatregelen die worden genoemd in het Waterbeheerplan 2010-2015

De maatregelen uit het Waterbeheerplan ten behoeve van de waterkwaliteit en de waterkwantiteit komen voor een belangrijk deel voort uit een uitgebreid gebiedsproces in het kader van de NBW en de KRW. Gezamenlijk met provincie, gemeenten en vertegenwoordigers van belangengroepen zijn maatregelen gekozen en inhoudelijk beoordeeld waarbij kosteneffectiviteit en maatschappelijke haalbaarheid zijn meegenomen. Er is gezocht naar de beste manier (kosten, effectiviteit en draagvlak) om de doelen te bereiken. Voor de maatregelen uit het waterbeheerplan bestaat een breed draagvlak in de streek.

Om te komen tot een alternatieve variant wordt de PlanMER gebruikt om te zoeken naar optimalisatie.

VARIANT 2: Optimalisatievariant: Om te komen tot variant 2 zal bekeken worden of de maatregelen in de tijd beter op elkaar af te stemmen zijn (deze planperiode of een volgende), of dat de prioriteiten goed zijn gekozen en of dat er winst te behalen is in tijd in ruimte (waar bereiken we het snelst succes of kunnen we win-win oplossingen realiseren). Relevant is dan de vraag of een slimme stapeling van maatregelen milieu- of kostenvoordeel oplevert. Aan de hand van de uitkomsten van deze studie zal het waterbeheerplan eventueel worden aangepast.

5.2 BEOORDELINGSCRITEIA

Voor het bepalen van de effecten selecteren we thema's die zullen worden beoordeeld aan de hand van criteria. Deze milieuthema's komen voort uit het deel watersysteem uit het waterbeheerplan. In de PlanMER zullen de varianten worden beoordeeld aan de hand van onderstaande criteria (tabel 6.1). Deze criteria zijn ook gehanteerd in de gebiedsprocessen om te komen tot het maatregelpakket voor de NBW en KRW. Met deze maatregelen worden de doelen voor de waterkwantiteit en de waterkwaliteit gehaald. Het behalen van de overige doelstellingen vanuit europa, rijk, provincie en waterschap zullen in de argumentatie voor de keuze van maatregelen aan de orde komen in de PlanMER.

In onderstaande tabel (6.2) wordt een overzicht gegeven van de thema's die relevant zijn voor de PlanMER. Er zal niet op alle thema's sprake zijn van significante effecten. Voor de volledigheid zijn wel alle thema's opgenomen en op voorhand worden hierin geen keuzes gemaakt.

Tabel 5-1 Beoordelingscriteria effecten

Thema	Effecten
Gevolgen voor water	<ul style="list-style-type: none"> - Effecten op wateroverlast/ watertekort landelijk gebied - Effecten op de oppervlaktewaterkwaliteit in landelijk gebied - Effecten op de grondwaterkwantiteit en -kwaliteit
Gevolgen voor omgeving	<ul style="list-style-type: none"> - Effecten op natuurlijke systemen (ecologie, verbindingen etc) - Effecten op landschap, cultuurhistorie en archeologie
Gevolgen voor economie	<ul style="list-style-type: none"> - Effecten op landbouw - Effecten op de recreatiesector - Effecten op de drinkwatervoorziening

Het behalen van onderstaande doelen zullen een rol spelen bij de keuze voor de maatregelen in het waterbeheerplan. In het waterbeheerplan zijn deze doelen verder beschreven en uitgewerkt.

Tabel 5-2 Doelen bij thema's

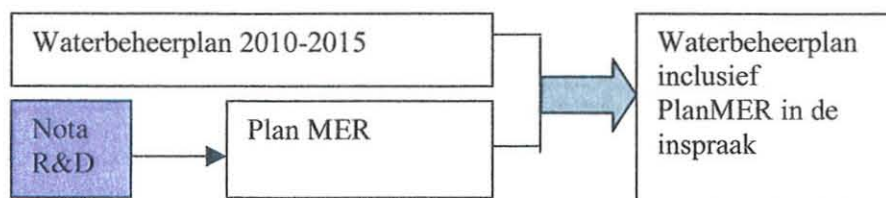
Beleidsthema	Doelen
Waterkwantiteit	<ul style="list-style-type: none"> - Doelstellingen Regionale waterberging (NBW) - Doelstellingen Peilbesluiten en GGOR landelijk gebied
Waterkwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> - Chemische toestand (KRW) - Ecologische toestand (KRW) - Waterbodemkwaliteit
Grondwater	<ul style="list-style-type: none"> - GGOR - Doelstellingen laagwaardig gebruik grondwater
Beschermde en waardevolle gebieden	<ul style="list-style-type: none"> - Instandhoudingdoelen Natura-2000 - Doelen zwemwater (EU-zwemwaterrichtlijn) - Doelen Water ten behoeve van bereiding van drinkwater (KRW) - Doelen TOP-lijst - Doelen waterparels, SED-wateren - Doelstellingen EHS

6 PROCES

6.1 AANPAK

Deze nota R&D is een start voor de uitvoering van de PlanMERprocedure. De opdracht voor de uitvoering van de PlanMER wordt uitbesteed aan een adviesbureau. Gelijktijdig met het opstellen van de PlanMER werken we aan het opstellen van het waterbeheerplan. Het waterbeheerplan en de PlanMER zullen gelijktijdig in de inspraak gaan.

Figuur 6-1 Proces WBP en PlanMER

6.2 PLANNING

De planning voor het opstellen van het waterbeheerplan en de uitvoering van de PlanMER ziet er voor 2008 als volgt uit.

	Dec 07	Jan 08	Feb	Mrt	Apr	Mei	Juni
Opstellen waterbeheerplan							
Opstellen en vaststellen Notitie R&D							
Raadpleging Advies Com MER							
Openbare kennisgeving (publicatie)							
Opdrachtverlening adviesbureau							
Opstellen Ontwerp PlanMER							

7 AFSTEMMING

7.1 RELATIE MET ANDERE PLANNEN

De provincies Gelderland, Noord Brabant, Utrecht en Zuid Holland stellen voor de periode 2010-2015 gelijktijdig een waterhuishoudingsplan op. Ook is er is een relatie met het opstellen van beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden omdat een deel van het watersysteem hierin ligt of de Natura2000 gebieden beïnvloedt. Deze beheerplannen zullen door PlanMER's onderbouwd worden. Het traject voor de beheerplannen Natura 2000 loopt door tot 2011. Gekoppeld aan het PlanMER voor het waterbeheerplan moet een voortoets/passende beoordeling worden opgesteld. De PlanMER tracht zoveel mogelijk afstemming te bereiken met de beheerplannen voor Natura 2000, zodat onnodige overlap en dubbele werkzaamheden worden voorkomen. In bijlage 1 zijn de Natura 2000 gebieden binnen het waterschap opgesomd.

7.2 PARALLELE PROCEDURES

De PlanMER procedure loopt parallel met het opstellen van het Waterbeheerplan 2010-2015. De nota R&D wordt voorgelegd ter goedkeuring aan het dagelijks bestuur van het waterschap. Tevens wordt de nota voorgelegd voor raadpleging en advies aan de commissie MER. De betrokken bestuursorganen die met de uitvoering van het waterbeheerplan te maken kunnen krijgen, worden op de hoogte gebracht van de inhoud van de nota R&D en van de start van de PlanMER procedure. De officiële start van de PlanMER procedure volgt op de openbare bekendmaking in de regionale kranten.

Met de betrokken provincies, gemeenten, (natuur)terreinbeheerders en belanghebbenden wordt overleg gevoerd over het concept-waterbeheerplan. Daarbij zal ook de PlanMER worden betrokken.

BIJLAGE 1. OVERZICHT NATURA 2000 GEBIEDEN

In onderstaand overzicht worden de gebieden weergegeven die binnen het beheersgebied van Waterschap Rivierenland zijn aangewezen als Natura 2000 gebieden.

Natura 2000 Gebied	Stroomgebied	Binnen beheersgebied WSRL <i>Deels: een deel van het VHR gebied ligt binnen beheersgebied WSRL</i> <i>Geheel: het gehele VHR gebied ligt binnen beheersgebied WSRL</i> <i>Uiterwaard: wel binnen beheersgebied echter geen/beperkte waterhuishoudkundige infrastructuur</i>
Biesbosch	Alm & Biesbosch	Deels: Oostkil, Bakkerskil, Bruine Kil, westelijk deel van de Noordwaard
Uiterwaarden Waal (incl. Rijswaard en Kil van Hurwenen)		Uiterwaard
Zouweboezem (urgent!!)		Geheel
Uiterwaarden Neder-Rijn		Uiterwaard
Boezems Kinderdijk	Alblasserwaard	Geheel
Donkse Laagten	Alblasserwaard	Geheel
Gelderse Poort (urgent!!)	Groesbeek-Ooijpolder	Deels: Groenlanden & Ooijse Graaf
St. Jansberg	Groesbeek-Ooijpolder	Deels
Bruuk	Groesbeek-Ooijpolder	Geheel
Loevestein (Boezem van Brakel, Pompveld, Kornsche Boezem)	Bommelerwaard & Alm en Biesbosch	Deels: Pompveld, Kornsche Boezem en Munnikenland
Zuider-Lingedijk -- Diefdijk-Zuid	Beneden-Linge	Geheel
Uiterwaarden Lek (Luistenbuul & Koekoeksche Waard)		Uiterwaard